

Gemeente Haarlem
Ter attentie van de Raadsgriffie
Postbus 511
2003 PB Haarlem
Nederland
Mail: griffiebureau@haarlem.nl

**Adviespraktijk voor
Bouwkunst Energie en Milieu.**
Advisering, Engineering, Organisatie
Bureau voor Projecten: Binnenklimaat.
Energie: zon, water, wind, aarde en milieu

Schoolstraat 79 7686 CM Geerdijk / Vroomshoop NL.
Tel. mob. 0031 (0) 618 328 129
E-mail: henrihgossevoort@gmail.com info@vriezenland.nl
Identificatie BTW. NL014231797B02 www.vriezenland.nl
KvK nr. 684 285 61 BTW code : NL014231797B02
Bank: Rabobank Twente

Geerdijk 2 April 2020

Onderwerp: Diepe Geothermie en het Handvest Lokale autonomie

Aan het College van B&W
Aan alle Raadsleden

Geacht College,
Geachte Raad

Schrik niet!

Onze beste Gemeenten en Provincies, begrijpen één ding niet. Of willen het niet begrijpen. Wat jullie ook plannen, welke strategie jullie ook bedenken, het helpt niet. Op de wijze waarop het klimaatakkoord is vorm gegeven halen we de Parijse doelstellingen niet. Vernielen wel onze landschappen en veroorzaken aardbevingen. Onze overheid subsidieert nog steeds op grote schaal de CO₂ uitstoot. Mocht U nog steeds denken dat het klimaatakkoord een goede zaak is. Bij deze wil ik u graag uit de droom helpen. Een goede energietransitie blijft uiteraard een noodzaak.

Het klimaatakkoord voorziet in ca 600 maatregelen. Zie Ontwerp Klimaatakkoord van 21 December 2019 (227 pagina's) Daar komt weinig van terecht als het gaat om de Parijse akkoorden te halen. In het hele klimaatakkoord zijn de **gevolgen** nergens beschreven. Het is oh zo makkelijk om allerhande te bedenken, te laten bedenken vooral als je er de consequenties ervan niet in beeld hoeft te brengen, in materiële en financiële zin. Gevolgen die niet te overzien zijn en miljarden en nog eens miljarden gaan kosten. Is dat netjes? We gaan over op elektriciteit is de kreet, all-electric met een engels woord. Dat laten we over aan de lagere overheden. Die moeten gaan zorgen voor: Organisatie, haalbaarheid, overleg, expertiese, plannen, burgerinstemming, financieel plaatje, enzovoort. Bijgevoegd vind u tevens een uitgebreidere Consequentie Analyse.

Wat willen we?

Van het aardgas af. Ok.

Willen we ook van het gasnet af? Of zouden we dat voor andere doeleinden kunnen gebruiken? We willen de CO₂ productie terugbrengen naar 0. Is dat realistisch?

Gemeenten en Provincies moeten plannen ontwikkelen om de CO₂ de Stikstof terug te dringen en wat doet onze regering? Die doet het tegenovergestelde.

Die betaald 4,6 duizend miljoen euro (4,6 miljard) per jaar om hout bij te stoken in de centrales. Die 20% meer CO₂ uitstoten dan de verschrikkelijke CO₂ vervuiler steenkool. De vreemdste politieke kronkel ooit. Een eenmaal genomen besluit kan niet meer teruggedraaid

worden want we zitten nog 7 jaar vast aan de gesloten contracten. Wie is hier nu dom? De regering kan niet regeren. (Met de PFAS problematiek leggen we Nederland in 1 dag plat!)

Er zijn ook nog andere bronnen die ons helpen van de CO2 te verminderen. Namelijk de diepe Geothermie. In het jargon "Het gebruik van aardwarmte".

Is dat zo?. Helpt deze bron of bronnen werkelijk tot reductie op lange termijn?

De volgende tekst geeft een beeld van de gevolgen.

- **KNMI " Januari 2029. Aardbeving in Den Haag, Delft en Rotterdam!**

Gisteren is een lichte aardstok geconstateerd. Het epicentrum lag tussen Den Haag en Delft. De kracht was 2.7 op de schaal van Richter. Schademeldingen worden verwacht. Er schijnen al eerder waarschuwingen gedaan te zijn richting de politiek in Den Haag aangaande de risico's. Deze waarschuwing betreft de maatregel uit het klimaatakkoord van 21 december 2018 aangaande de diepe Geothermie. De politiek heeft toen niet gereageerd op waarschuwingen, eigenlijk genegeerd.

ANP 16 Jan 2029.

Dit jaar; 2019, waren er twee kleine aardbevingen in Dessel in België. Die vonden plaats direct onder de Geothermie Centrale van Balmatt in Dessel. Het epicentrum kwam van een diepte van 5000 meter. In de Haagse bron praten we over een diepte van slechts 2.500 meter.

Onder Den Haag, Delft en Rotterdam bevindt zich een warme watervoerende zandplaat op een diepte van 2.500 m, 16 km lang 4 km breed en ca 100 tot 200 meter dik. Een grote ovale plaat. De temperatuur van die plaat is ca. 90 °C. De westlandse glastuinbouw met een gezamenlijk oppervlak van ca 3.200 ha maakt daar dankbaar gebruik van. Naast het gebruik van deze warmtebron neemt de NAM nog steeds aardgas uit de bodem bij Coldenhove, Spijkenisse, Maasdijk, Naaldwijk en Monster.

Wat uitgeputte gasvelden kunnen aanrichten weten we inmiddels uit de Groningse regio.

Terug naar de warmwaterbron op 2.500 m. Bij het op den duur sterk afkoelen van de zandplaat treedt krimp op voor zowel de zandlaag als het afgekoelde water. Van 90°C en retourwater van 30°C. Dat heeft onherroepelijk gevolgen voor de omvang van de zandplaat. Dit vindt plaats onafhankelijk van de heersende druk. Die krimpt en heeft bovendien geen steenachtig plafond die de ontstane holte kan dragen. Op dit moment wordt per doublet ca 200 tot 400 m³/h zeer zout water opgepompt, soms nog meer. Dat is x 14 doubletten ca 4.200 m³/h. Gaan we hier in de toekomst 140.000 woningen op aansluiten zoals de overheid wil dan kan men op z'n vingers natellen dat deze bron het op een gegeven moment opgeeft warm water te leveren. Met daarnaast grote kans op aardbevingen met alle gevolgen van dien. Hoe gaan jullie daar mee om? Wordt er een risico analyse uitgevoerd voor de korte en lange termijn.? Wordt er een MER uitgevoerd om te weten wat de gevolgen (milieueffecten en leefbaarheid) voor de lange termijn kunnen zijn?

In de klimaatplannen van de regering wenst men deze energiebronnen verder uit te bouwen en te gebruiken voor het uitrollen van grootschalige warmtenetten. Op dit moment zijn volgens eigen zeggen van de oppompbedrijven, "wij lurken allemaal uit dezelfde badkuip". Daarin schuilt het grote gevaar. Niemand kent de energieomvang van deze warmwater zandbron. Niemand kent de aanwarmingssnelheid (warmtegeleidingscoëfficiënt) die van onderen moet komen om de weggenomen thermische energie aan te vullen. Het risico op aardbeving bij krimp is groot. Nog belangrijker is dat bij grote uitputting van de bron de algehele temperatuur daalt en dat dan de energielevering ophoud voldoende te leveren. Het zal niet vandaag en ook niet morgen gebeuren maar de mensen uit de Den Haag, Delft en Rotterdam dienen vroeg of laat rekening te houden met Groningse toestanden. Daarbij moet ook gedacht worden aan de eventuele schadevergoeding. De oppompbedrijven zijn

particuliere firma's die geen leveringsgarantie geven en ook de optredende schade niet kunnen vergoeden, daar zijn ze lang niet kapitaalkrachtig genoeg voor. Wij in Nederland moeten ophouden met peuteren in de bodem. Het kost onnoemelijk veel geld en de uitkomst is altijd onzeker. **Na ca. 25 jaar is de bron afgekoeld, wie levert dan de warmte?**

Een niet over het hoofd ziende factor is de aanleg van grootschalige warmtenetten in stadswijken. Door experts is aangegeven dat dat een zeer gecompliceerde operatie gaat worden. Het is niet altijd bekend wie wat betaalt en wie verantwoordelijk en aansprakelijk is. Het aanleggen in woonwijken is een hele lastige en zeer kostbare aangelegenheid. Alle straten moeten open en er is op dit moment geen aannemer die dat durft te begroten. Alles gaat op nacalculatie. Waar dat kostentechnisch op uitdraait is niet te voorspellen maar zal ongetwijfeld zeer hoog uitvallen voor de gemeenten en aangeslotenen. Eenmaal aangesloten kan men niet meer terug en is overgeleverd aan de energieleverancier. Zelfs is niet duidelijk wie dat kunnen zijn.

De gevolgen: Vergrootte kans op aardbevingen, gebouwschade, waterleiding breuken, gasleiding breuken, kabelkortsluitingen, dataverlies, op termijn onzekere warmtelevering, onrust bij de bewoners, angst, onzekere levensomstandigheden, niet te betalen hoge tarieven.

Conclusie :

Uiterst dubieus deel uit het klimaatakkoord. Draagt niet noemenswaardig bij.

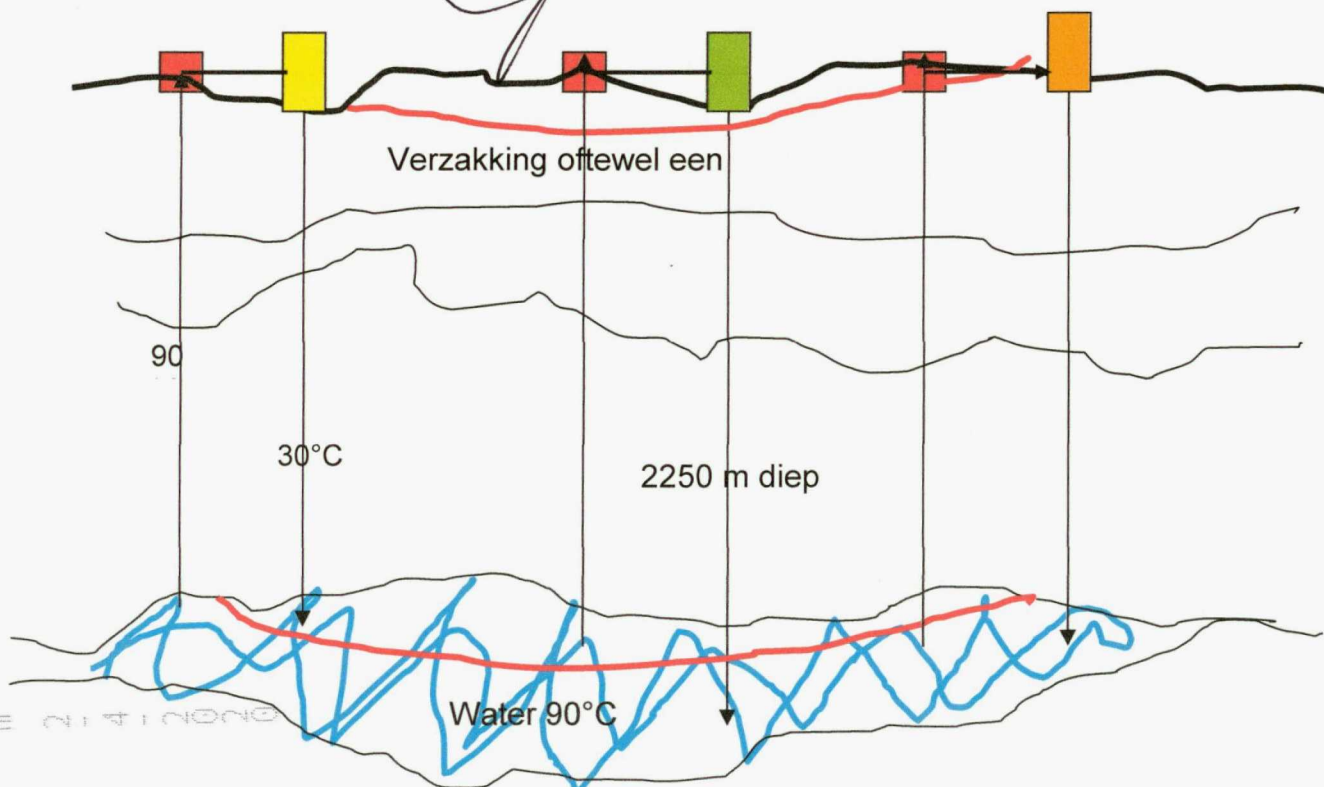
Zeer hoge risico's.

Advies: het is beter af te zien van al dit gewroet in de bodem, gezien de gevolgen.

Zo u wilt is er een oplossing. Die gaat overal en altijd op. Zelfs wereldwijd, en voor de eeuwigheid, al is iedereen daar niet van overtuigd. Zie het boekje "Het klimaatakkoord Verhoord" van de uitgeverij; U2pi, In Den Haag, of bij uw boekhandel.

Ik wens u veel succes met uw Regionale Energie Strategie.

Senior adviseur Energie en Milieu
Ing. Henri Ossevoort

Gemeente Haarlem
Ter attentie van de Raadsgriffie
Postbus 511
2003 PB Haarlem
Nederland
Mail: griffiebureau@haarlem.nl

**Adviespraktijk voor
Bouwkunst Energie en Milieu.**
Advisering, Engineering, Organisatie
Bureau voor Projecten: Binnenklimaat.
Energie: zon, water, wind, aarde en milieu

Schoolstraat 79 7686 CM Geerdijk / Vroomshoop NL.
Tel. mob. 0031 (0) 618 328 129
E-mail: henrihgossevoort@gmail.com info@vriezenland.nl
Identificatie BTW. NL014231797B02 www.vriezenland.nl
KvK nr. 684 285 61 BTW code : NL014231797B02
Bank: Rabobank Twente

Geerdijk / Vroomshoop 2 April 2020

Onderwerp: Verdrag van Århus en het Europees Handvest Lokale Autonomie

Geacht College,
Geachte Raadsleden,

Onze overheid voert niet alleen een verkeerd beleid ze ondergraaft ook de democratie door middel van de Crisis en Herstelwet toe te passen op het Energie- en Klimaatbeleid. Hieronder een tekst van het "Democratisch Energie Initiatief" en een uitleg over het Handvest.

De volgende informatie is van groot belang voor het voortbestaan van onze democratie. Alle gemeenten in Nederland zijn druk bezig hun RES Regionale Energie Strategie op te stellen. Er schuilen echter een paar zeer gevaarlijke elementen in die direct onze democratie bedreigen.

In het klimaatakkoord is versluierde tekst opgenomen die, indien de optellingen van het RES niet lijden tot het gestelde doel wordt door de decentrale overheden (provincies) een verdeelsysteem opgelegd. U wordt buitenspel gezet.

Pag 84 van het Voorstel Hoofdpijnen van het klimaatakkoord.

Dit soort van buiten spel zetten van gemeenten gaat over van democratie in een dictatoriaal beleid. Als we ons hiertegen niet wapenen, geen verzet plegen bestaat de mogelijkheid dat de staat stap voor stap verder gaat het democratisch recht te vervangen door een dictatoriaal beleid zodat wij binnen afzienbare tijd een totalitair besturingssysteem in werking hebben (Aldous Huxley, dappere nieuwe wereld.)

Crisis- en Herstelwet in strijd met het Verdrag van Aarhus en het Europees Handvest Lokale Autonomie. (Ondertekend door Nederland).

Het huidige ruimtelijk- en energiebeleid heeft er, met de toepassing van de Crisis- en Herstelwet en de rijks- (en provinciale) coördinatieregeling toe geleid dat grootschalige windmolenparken door het rijk, tegen de wil van de burgers en gemeenten en zonder overleg met en besluitvorming door gemeenteraden zijn doorgedrukt. Deze democratische tekortkomingen zijn schadelijk voor onze democratie, de lokale autonomie en ze ondergraven het draagvlak voor het energie- en klimaatbeleid.

Van: Democratisch Energie Initiatief

Geachte Directie,

Hierbij dient het Democratisch Energie Initiatief een zienswijze in op de ontwerp-**NOVI** en de **PlanMER**.

Het verbinden van wetenschap en democratie is het hoofddoel van het Democratisch Energie Initiatief (DEI, hierna 'het Initiatief'). Het Initiatief streeft naar het toegankelijk en bespreekbaar maken van wetenschappelijke kennis voor een duurzaam energiebeleid. De Initiatiefgroep van het Democratisch Energie Initiatief NL is breed samengesteld en bestaat uit wetenschappers met specialisme in Ecologie, Biomassa, Windenergie, Kernenergie, Circulaire Economie en ook bestuurders, beleidsmedewerkers en vakbondsmensen. FNV Noord ondersteunt dit initiatief.

Deze zienswijze bestaat uit de onderdelen:

A. De democratische procedure en de gevolgen voor de burger

B. Het niet voldoen aan eisen gesteld aan een PlanMER

A. De democratische procedure en de gevolgen voor de burger

Democratie, rechtsstaat en Europese rechtsbeginselen als uitgangspunt voor het ruimtelijk- en energiebeleid

Het Democratisch Energie Initiatief komt actief op voor de toepassing van democratische en Europese rechtsbeginselen in het ruimtelijk- en energiebeleid. Onderdeel hiervan is het bewaken en borgen van een voldoende en passende mate van lokale autonomie, beslissruimte voor gemeenteraden en inspraak voor burgers bij ruimtelijk- en energiebeleid.

Het **Verdrag van Aarhus** bepaalt o.a.:

– reële invloed, zeggenschap van het eerste moment planproces (ook voorstadium) op basis van volledige informatie aan de burger

Het **Europees Handvest Lokale Autonomie** bepaalt o.a.:

– gemeenteraden moeten ten behoeve van het lokaal belang een door de nationale overheid gegarandeerde beslissingsruimte hebben

Wij vragen in onze zienswijze extra aandacht voor deze beginselen die zijn vastgelegd in het Verdrag van Aarhus en het Europees Handvest Lokale Autonomie.

A1 Rijkscoördinatieregeling en Crisis- en herstelwet

Op grond van de rijkscoördinatieregeling heeft het rijk doorzettingsmacht bij ruimtelijke plannen. Het parlement heeft destijds niet ingestemd met het Energieakkoord en nu evenmin met het Klimaatakkoord. Decentrale volksvertegenwoordigers zijn er evenmin aan te pas gekomen.

De rijkscoördinatieregeling is in veel gevallen van rechtswege van toepassing. Dat houdt in, dat de regeling dan automatisch van toepassing is. Dat is o.a. geregeld in de Elektriciteitswet, Gaswet, Mijnwet, Tracéwet, Waterwet en de Wet ruimtelijk ordening (Wro).

De Wro regelt dat met betrekking tot rijksstructuurvisies slechts zienswijzen kunnen worden ingediend, maar dat geen beroep kan worden ingesteld.

Rijksstructuurvisies bevatten bindende beslissingen waartegen geen beroep open staat voor burgers en gemeenten. De Crisis- en herstelwet **verbiedt** gemeenten om beroep aan te tekenen tegen structuurvisies van zogenaamde 'hogere' overheden.

De lokale autonomie van gemeenten wordt door de doorzettingsmacht van de rijks-coördinatieregeling en de Crisis- en Herstelwet **ernstig aangetast**. Dit is in strijd met het Europees Handvest Lokale Autonomie (door Nederland en de EU geratificeerd).

Het huidige ruimtelijk- en energiebeleid heeft er, met de toepassing van de Crisis- en Herstelwet en de rijks- (en provinciale) coördinatieregeling toe geleid dat grootschalige windmolenparken door het rijk, **tegen de wil van de burgers en gemeenten en zonder overleg met en besluitvorming door gemeenteraden zijn doorgedrukt. Deze democratische tekortkomingen zijn schadelijk voor onze democratie, de lokale autonomie en ze ondergraven het draagvlak voor het energie- en klimaatbeleid.**

Burgers mogen wel beroep aantekenen als de plannen concreet worden uitgewerkt in een bestemmingsplan/ omgevingsplan. Dat is een latere fase, waarbij de rijksstructuurvisie door de Raad van State als toetsingskader wordt gehanteerd. Behoudens vormfouten maken burgers die volgens de regels beroep aantekenen daardoor **geen enkele kans**. Dit is in strijd met het Verdrag van Aarhus.

Verzoek

De strijdigheid van het ruimtelijk- en energiebeleid met het Verdrag van Aarhus en het Europees Handvest Lokale Autonomie maken de gepresenteerde ontwerp-NOVI onrechtmatig. Reden waarom wij u verzoeken om te bevorderen dat hierover prejudiciële vragen worden gesteld aan het Europees Hof. Ook verzoeken wij u hierover vragen te stellen aan de *Monitoring Committee* van het Europees Handvest Lokale autonomie.

A2. Regionale Energie Strategie (RES)

De door de ministeries van BZK en EZK ingezette lijn met betrekking tot de Regionale Energiestrategieën (RES-en) en de door het rijk bepaalde indeling in RES-regio's zijn een voortzetting van het centraal bepaalde energie- en klimaatbeleid, dat geen ruimte laat om lokaal en regionaal de energieopgave te bepalen.

Als de RES-en niet opleveren aan hernieuwbare energie wat het rijk heeft afgesproken met vertegenwoordigers van sectoren en lobbyisten (die de SDE+ subsidie incasseren*), dan heeft het Ministerie van EZK al aangegeven dat ze wel een 'verdeelmodel' hebben voor de resterende klimaatafspraken. EZK bepaalt dan ook de fysieke ruimte die daarvoor nog op lokaal niveau moet worden gevonden. De lagere overheden staan buitenspel op hun eigen terrein.

Het is aan te bevelen dat gemeenten zelf *bottom-up* hun eigen haalbare, doelen vaststellen, met inbreng vanuit de gemeenteraad en burgers. DEI heeft daarvoor een Regionale Energieplanner ontwikkeld die gemeenten in staat stelt voorgenomen maatregelen door te rekenen.

Zie <https://www.deinl.nl/regionale-energie-planner.html>

Conclusie-A

De ontwerp-NOVI en PlanMER zijn op veel punten in strijd met democratische beginselen, met het Aarhus-verdrag en met het Europees Handvest Lokale Autonomie. Het rijk dient daarom de ontwerp-NOVI en PlanMER alsnog daarmee in overeenstemming te brengen. Niet alleen omdat deze verdragen door Nederland zijn geratificeerd, maar ook omdat deze beginselen deel uitmaken van onze democratische- en Europese rechtsbeginselen.

Voor de Nederlandse regering dient het een uitdaging te zijn om democratie en internationaal recht als uitgangspunt te nemen voor (ruimtelijk) beleid. Dat is van wezenlijk belang voor een energiebeleid dat op draagvlak van de bevolking moet kunnen rekenen.

De RES'en kennen geen staatsrechtelijk-juridische status of wettelijke grondslag. De ontwikkeling die het rijk hanteert om taken bij decentrale overheden neer te leggen (zie de RUD's) komen neer op 'niet bepalen, wel betalen'.

B. Het niet voldoen aan eisen gesteld aan een PlanMER

Het doel van een milieueffectrapportage is het milieubelang een volwaardige plaats geven in de besluitvorming. Dat vereist dat voorafgaand aan de besluitvorming een goede PlanMER beschikbaar komt.

De algemene kwaliteitseisen voor een PlanMER zijn 'juistheid en volledigheid': de milieu-informatie in het rapport moet correct zijn en het rapport moet voldoende informatie bevatten om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen. Uitwerking en onderzoek van alternatieven is in elk geval nodig om de milieueffecten in perspectief te kunnen plaatsen: is effect X echt onvermijdelijk of zijn er mogelijkheden om er toch wat aan te kunnen doen? (Bron: Infomil,)

In de thans gepresenteerde PlanMER staat:

Hoewel er al een grote mate van onzekerheid bestaat over autonome trends en ontwikkelingen over de periode tot 2030, zijn de onzekerheden over autonome trends en ontwikkelingen op de lange termijn –richting 2050- enorm'. Waar relevant en mogelijk wordt in de PlanMER een doorkijk gegeven richting 2050.

De PlanMER kenmerkt zich door grote onzekerheden en beschrijft daardoor niet een afweging voor een concreet plan. Van een integraal perspectief in de ontwerp-NOVI is nog geen sprake, waardoor een volledige afweging van de milieubelangen niet mogelijk is.

Het vaststellen van deze PlanMER heeft echter voor Nederland grote gevolgen, die door deze onzekerheden niet te overzien zijn. Daar komt nog iets bij.

Aan de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is/ kon geen aandacht (worden) besteed. Deze gevolgen betreffen kennelijk 18.000 projecten. De commissie Remkes heeft als eerste maatregelen aanbevolen: reductie veestapel en maximumsnelheid verlagen in de omgeving van natuurgebieden. Remkes stelt ook dat het kabinet kritisch moet kijken naar subsidies die nu worden verstrekt voor het bijstoken van biomassa in energiecentrales. Maatregelen in andere sectoren zoals scheep- vaart, luchtvaart, vrachtverkeer, openbaar vervoer e.d. worden hier nog niet meegenomen. Dat gebeurt in een vervolgadvis van de commissie Remkes.

Gezien deze enorme onzekerheden en de, getuige de uitspraak van de Raad van State, incorrecte PAS-systematiek is het niet verantwoord om de PlanMER vast te stellen en daarop een ontwerp-Nationale Omgevingsvisie te baseren.!

In de PlanMER ontbreekt de integraliteit met andere beleidsvelden.

Specifiek vragen wij aandacht voor de mogelijke gevolgen en het voorkómen van perverse effecten van het Rijksbrede programma Circulaire Economie op het gebied van milieu en gezondheid, die in de PlanMER en de NOVI worden afgewogen.

Conclusie-B

Het PBL is betrokken bij het doorrekenen van effecten, voortkomend uit de ontwerp-NOVI en getoetst in de PlanMER. In deze documenten is sprake van grote onzekerheden.

Indien de cijfers van het PBL zijn toegepast bij het doorrekenen van niet concrete-onzekere-plannen en er is daarnaast bovendien twijfel over de cijfers, is de vraag of de ingezette visie van de ontwerp-NOVI thans wel een juiste en haalbare is. Zeker nu al blijkt dat, als alles wat gewenst wordt tot uitvoering wordt gebracht, Nederland daarvoor qua ruimte ruimschoots te kort schiet. Hoe realistisch is dus de gepresenteerde visie in de ontwerp-NOVI?

Daar komt nog bij dat de effecten van de PAS-uitspraak van de Raad van State niet zijn/ konden worden meegenomen, waardoor de onzekerheden enorm worden vergroot. Tegen deze achtergrond achten wij het onverantwoord de ontwerp-NOVI vast te stellen. Eerst dient meer inzicht te worden geboden in de enorme onzekerheden en dient een betere motivatie/ onderbouwing geleverd te worden door de minister(s). Met aandacht voor de maatschappelijke kosten en baten. Die zijn nu afwezig, flinterdun of onderhevig aan de vele onzekerheden in de PlanMER en ontwerp-NOVI.

De PlanMER kan evenmin op deze wijze worden vastgesteld omdat niet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen van 'juistheid en volledigheid'. En evenmin aan de eisen van democratische legitimatie en participatie en lokale autonomie.

Het DEI verzoekt u om

1. de ontwerp-NOVI en het PlanMER aan de hand van onze zienswijze en de daarin gesignaleerde omissies aan te passen, waardoor
 - participatie (cf. Aarhus) en lokale autonomie (cf. EU- Handveste Lokale Autonomie) volwaardig tot hun recht komen
 - beter wordt ingespeeld op en rekening gehouden met de enorme onzekerheden die in de PlanMER worden gesignaleerd en met de nieuwe grootschalige onzekerheden als gevolg van de PAS-uitspraak van de Raad van State.
2. te bevorderen dat prejudiciële vragen worden gesteld over de strijdigheid van de ontwerp- NOVI en PlanMER met de verplichtingen op het gebied van participatie en inspraak uit het Verdrag van Aarhus. Die vragen zouden kunnen worden gesteld aan het Europees Hof van Justitie.
3. te bevorderen dat prejudiciële vragen of anderszins vragen worden gesteld over de strijdigheid van de ontwerp-NOVI en PlanMER met de verplichtingen op het gebied van lokale autonomie uit het Europees Handvest Lokale Autonomie aan de Monitoring Committee van het Europees handvest Lokale Autonomie.
4. De risico's voorafgaand aan vaststelling van PlanMER en ontwerp-NOVI uitvoeriger te beschrijven, kwantificeren en analyseren.
5. Een aanpassing van de ontwerp-NOVI en de PlanMER, waarbij rekening wordt gehouden met het betrekken van burgers en gemeenteraden [1].

Noot 1

Wij doelen hier zeker niet op de aanpak in recente 'handreiking' van BZK:

'Positionering van volksvertegenwoordigers in de Regionale Energie Strategie' (sept 2019).

Kennelijk vreest BZK dat het proces van de energietransitie met de landelijk bedachte RES als niet democratisch zal worden gekwalificeerd door de burger. Met veel omhaal van woorden wordt geschreven over het belang van betrokkenheid van volksvertegenwoordigers die dat moet voorkomen. Regio-griffiers en RES-coördinatoren is de rol toegedacht om de volksvertegenwoordigers op het juiste pad van betrokkenheid te leiden.

De handreiking gaat eraan voorbij dat de Gemeenteraad het hoofd van het gemeentebestuur is. De Raad moet bepalen of het wel nodig is een RES op te stellen. Het is aan de Raad om het lokale energie- en klimaatbeleid te bepalen en inhoudelijk vast te stellen. En niet slechts kaders mee te geven zoals in de BZK- handreiking staat.

De BZK-handreiking probeert gemeenteraden af te houden van essentiële besluitvorming door te 'bazelen' over de individuele betrokkenheid van raadsleden.

De individuele betrokkenheid van raadsleden zou de democratische legitimatie op moeten leveren, waarmee BZK kennelijk denkt het verwachte ongenoegen van de burger te kunnen smoren..

Lokale democratie berust op gedegen besluitvorming door de gekozen lokale volksvertegenwoordiging: de gemeenteraad als hoogste orgaan van de gemeente.

Lokale democratie berust ook op zeggenschap van de burgers. Waarbij inspraak vanaf het voortraject van de besluitvorming moet voldoen aan de eisen van het Verdrag van Aarhus.

Daarover lees men niets in deze handreiking. En geen woord over het Europees Handvest Lokale Autonomie.

De handreiking van BZK is een uitholling van de besluitvormende en bestuurlijke positie van de gemeenteraad en een volledig miskennen van de zeggenschap van burgers, zonder welke de democratische rechtsstaat en de energietransitie niet kan bestaan.

De handreiking dient door de raden van de hand te worden gewezen.

Appendix

Opmerkingen over het energiebeleid

1. De aangebrachte nationale kaders zijn sturend, beperkend en bieden dus onvoldoende ruimte om lokaal en regionaal de energieopgaven te bepalen.
2. Bij de afspraken die het rijk met een veelheid van sectoren heeft gemaakt, heeft **geen decentrale** volksvertegenwoordiger aan tafel mogen zitten. De organisatie Nederwind (vertegenwoordigt meer dan 100 organisaties die zich bezighouden met windenergie) is door of namens Ed Nijpels, voorzitter van het Klimaatberaad, geweigerd aan de klimaattafel(s). Nederwind berekende o.a. dat windenergie op zee goedkoper is dan op land, waardoor veel minder SDE+ subsidie nodig zou zijn. *Daar waren de heer Nijpels cs. niet in geïnteresseerd.*
3. De RES-en hebben geen enkele relatie met de CO2-uitstoot in 1990. EZK heeft aangegeven dat daar niet aan is gerekend. Het verschil in CO2-uitstoot van 1990 en 2018/2019 zou toch een benadering van de opgave moeten geven. Deze cijfers ontbreken geheel. *De nationale opgave is gewoon uit onderhandeld met de sectoren en lobbyisten aan de klimaattafels, zonder adequate berekening. Wij vinden dit onaanvaardbaar.*
4. Het energiebeleid dat is opgenomen in de PlanMER, de ontwerp-NOVI en de bijbehorende documenten, is onvoldoende democratisch gelegitimeerd en te veel top down door het Rijk bepaald. *De voorgestane scenario's door het Rijk zijn niet of onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd.*

5. Op het schaalniveau van de RES-regio ontbreekt voor de vaststelling een gekozen vertegenwoordigend orgaan. *Dit holt het democratisch gehalte van het ruimtelijk beleid uit.*
6. Bedrijfszekerheid van windenergie is een kwestie. Als er geen wind is, moeten back-up-gascentrales tegen hoge kosten worden opgeschakeld, anders gaat het licht uit'. Dat geldt ook voor zon.
Hoe effectief is dat? Hoe efficiënt wordt hier met publieksgeld omgegaan?
7. Het elektriciteitsnet is niet ingericht op de extra wind- en zonne-stroom. In delen van Nederland kunnen windmolens en zonnepanelen niet aangesloten worden wegens onvoldoende netcapaciteit. Dat blijkt dan op een moment dat de subsidies zijn verstrekt en de plannen zijn gemaakt. *Een behoorlijke beleidsvoorbereiding en een kosten-batenanalyse kunnen dergelijke missers voorkómen.*
8. Er wordt niet gekeken naar minder bekende oplossingen, dus blijven vele technologieën en methoden buiten beeld. Dat is natuurlijk niet vreemd als je kijkt welke deelnemers aan de klimaattafels mochten deelnemen en welke door de voorzitter werden afgewezen en buitengehouden. Kernenergie is hier 'the elephant in the room'.
9. Bijstoken van biomassa in energiecentrales leidt tot het kappen van bos en meer CO2-uitstoot dan bij gebruik van gas. De maatregel wordt door de EU geaccepteerd als duurzaam ondanks de toename van de CO2-uitstoot.
De commissie Remkes beveelt aan de SDE+-subsidie voor het bijstoken van biomassa te heroverwegen. *Dat zou veel boskap schelen, in Nederland en in het buitenland.*
10. Wij roepen u op om een zo volledig mogelijke en correcte inventarisatie op te stellen van methoden en technologieën en die te scoren op de aspecten:

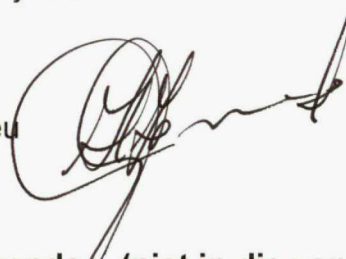
- o schoon(CO2-arm)
- o betrouwbaar (vraag gestuurd, niet aanbodgestuurd)
- o betaalbaar
- o ruimtegebruik

Een dergelijke uitgebreide inventarisatie is eerder achterwege gebleven, dankzij een redenering uit een EZ-notitie (2011), waarin met zoveel woorden stond: 'windenergie 812 is het goedkoopst als je alleen naar de productiekosten kijkt'.

Ps. Met dit soort beleid van de regering zijn we hard op weg een totalitaire regeringsvorm te legaliseren.

Als we hier niet tegen optreden dan zullen andere gebieden spoedig volgen, te denken valt aan Onderwijs en Gezondheids zorg. Verdwenen is de gemeentelijke autonomie, ons zelfbeschikkingsrecht, onze democratie, onze vrijheid.

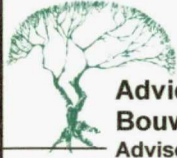
Met vriendelijke groeten,
Ing. Henri Ossevoort
Senior adviseur Bouwkunde Energie en Milieu

De toekomst van ligt in onze eigen handen. (niet in die van anderen).

TOEGELIJDIG

Aan het College van Burgemeester
en Wethouders en
alle Gemeenteraadsleden
van de Gemeente Haarlem

**Adviespraktijk voor
Bouwkunst Energie en Milieu.**
Advisering, Engineering, Organisatie
Bureau voor Projecten: Binnenklimaat.
Energie: zon, water, wind, aarde en milieu

Schoolstraat 79 7686 CM Geerdijk / Vroomshoop NL.
Tel. mob. 0031 (0) 618 328 129
E-mail: henrihgossevoort@gmail.com info@vriezenland.nl
Identificatie BTW. NL014231797B02 www.vriezenland.nl
KvK nr. 684 285 61 BTW code : NL014231797B02
Bank: Rabobank Twente

Onderwerp: Gevolgen

Geerdijk / Vroomshoop 2 April 2020

"Facing the Consequences" "De Consequentie Analyse"

Dingen bedenken is één, ze vormgeven is twee en in werking stellen is drie .

De belangrijkste is nummer vier en dat zijn de gevolgen van de genomen of nog te nemen maatregelen. Bij een machine is het de werking bij plannen zijn het de gevolgen op korte en lange termijn.

Uitspraak van een wijze professor; "Het is niet belangrijk wat je doet maar de gevolgen daarvan zijn het belangrijkste".

De overheid zelf is de grootste vervuiler maar dringt ons onzinnige onbetaalbare maatregelen op over onze financiële rug. Er wordt ons Nederlanders een rad voor de ogen gedraaid en de rekening wordt door ons betaald.

Zo ook bij de grootse plannen van de energietransitie.

Het gewraakte klimaatakkoord kent vele doe zaken die omschreven zijn in het ontwerp van een 227 pagina tellende klimaatakkoord van 21 december 2018.

Het gaat erom wat de "gevolgen" de consequenties van al die maatregelen zijn. Die staan nergens beschreven. Dat heet misleiding en is strafbaar volgens het wetboek.

- **KNMI " Januari 2029 Aardbeving in Den Haag, Delft en Rotterdam!**
Gisteren is een lichte aardschok geconstateerd. Het epicentrum lag tussen Den Haag en Delft. De kracht was 2.7 op de schaal van Richter. Schademeldingen worden verwacht. Er schijnen al eerder waarschuwingen gedaan te zijn richting de politiek in Den Haag aangaande de risico's. Deze waarschuwing betreft de maatregel uit het klimaatakkoord van 21 december 2018 aangaande de diepe Geothermie. De politiek heeft toen niet gereageerd op waarschuwingen, eigenlijk genegeerd. ANP. 16 januari 2029."

Onder Den Haag, Delft, en Rotterdam bevindt zich een warme watervoerende zandplaat op een diepte van 2.500 m. De temperatuur van die plaat is ca. 90 C°. De westlandse glastuinbouw met een gezamenlijk oppervlak van ca 3.200 ha maakt daar dankbaar gebruik van. Naast het gebruik van deze warmtebron neemt de NAM nog steeds aardgas uit de bodem bij Coldenhove, Spijkenisse, Maasdijk, Naaldwijk en Monster. Wat uitgeputte gasvelden kunnen aanrichten weten we inmiddels uit de Groningse regio. Terug naar de warmwaterbron op 2.500 m. Bij het op den duur sterk afkoelen van de zandplaat treed krimp op voor zowel de zandlaag als het afgekoelde water. Dat heeft onherroepelijk gevolgen voor de omvang van de zandplaat. Die krimpt.

In de klimaatplannen van de regering wenst men deze energiebronnen verder uit te bouwen en te gebruiken voor grootschalige warmtenetten. Duizenden woningen (140.000) in deze regio moeten worden aangesloten op deze geothermische bron. Op dit moment zijn volgens eigen zeggen van de oppompbedrijven, wij lurken allemaal uit dezelfde badkuip. Daarin schuilt het grote gevaar. Niemand kent de energieomvang van deze warmwater zandbron. Niemand kent de aanwarmsnelheid (warmtegeleidingscoëfficiënt) die van onderen moet komen om de weggenomen thermische energie aan te vullen. Het opgepompte water van 90C° wordt bovengronds afgekoeld tot 30C°. Het risico op aardbeving bij krimp is groot. Nog belangrijker is dat bij grote uitputting van de bron de algehele temperatuur daalt en dat dan de energielevering ophoud voldoende te leveren. Het zal niet vandaag en ook niet morgen gebeuren maar de mensen uit de Den Haag, Delft en Rotterdam dienen vroeg of laat rekening te houden met Groningse toestanden. Daarbij moet ook gedacht worden aan de eventuele schadevergoeding. De oppompbedrijven zijn particuliere firma's die geen leveringsgarantie geven en ook de optredende schade niet kunnen vergoeden, daar zijn ze lang niet kapitaalkrachtig genoeg voor. Wij in Nederland moeten ophouden met peuteren in de bodem. Het kost onnoemelijk veel geld en de uitkomst is altijd onzeker.

De gevolgen: Aardbevingen, gebouwschade, onrust, angst, onzekere levensomstandigheden. Na ca. 25 jaar is de bron afgekoeld, wie gaat dan de warmte leveren?

- Bedenken is snel gebeurd, de gevolgen in beeld krijgen iets lastiger. De werkgroep (klimaattafels) energietransitie Nederland met als resultaat het ontwerp van een klimaatakkoord heeft veel maatregelen en regels bedacht maar de gevolgen zijn niet doordacht en beschreven, noch de beschikbare alternatieven. Daar bovenop komt nog de hypocriete houding van de overheid. De grootste zonde die een organisatie maken kan is wel dat men anderen regels en maatregelen oplegt en zich daar zelf niet aan houdt. Met name een regering van een land die toch een voorbeeld functie heeft en voortdurend in beeld is kan het niet maken de door haar zelf bedachte en opgelegde regels aan de welbekende laars te lappen. Als zoiets gebeurd in het bedrijfsleven dan waren die al heel snel aangeklaagd en voor de rechter gedaagd en... veroordeeld. Men had al verscheidene maatregelen kunnen nemen per AmvB. Bewust geen maatregelen nemen is een misdaad tegen de menselijkheid als het gaat om een schoon, gezond en leefbaar klimaat voor al je burgers.

Een paar in het oog springende zaken uit dit gesanctioneerde akkoord hieronder op een rijtje!

- **Onttrekken landbouwgronden ten behoeve van de energievoorziening.**

Opdracht van de regering aan de lagere overheden!

Opwekken en inpassen van duurzame energie Gemeenten, Provincies en Waterschappen brengen kansrijke gebieden voor grootschalige opwekking in beeld. Wij organiseren gebiedsgericht draagvlak voor de ruimtelijke inpassing en ondersteunen (burger-) initiatieven voor duurzame energie.

Bovendien benutten wij de potentie van eigen terreinen en grondposities voor opwekking van hernieuwbare energie, mits verenigbaar met onze kerntaken. Provincies ontwikkelen **energielandschappen** waarmee de potenties voor hernieuwbare energie worden benut. **Gemeenten benutten de inzet van eigen gronden.** Waterschappen benutten hun rioolwaterzuiveringsinstallaties, watergangen, poldergemalen en eigen terreinen; zij produceren als sector in 2020 minimaal 40 procent van het eigen energieverbruik en hebben de ambitie om in 2025 versneld energieneutraal te zijn.

De gevolgen zijn alreeds zichtbaar. Vele hectares bouwland niet alleen van de gemeenten maar ook van boeren zijn gelegd met zonnepanelen.

Ook boeren konden de verleiding niet weerstaan want men kan geld verdienen door het plaatsen van zonnepanelen. De **gevolgen** op lange termijn zijn, willen wij aan de verlangde doelstelling voldoen, dat 4000 km² landbouwgronden, bossen en plassen onttrokken gaan worden aan de voedselvoorziening. Dat zijn 400.000 ha.

Een beschrijving van de gevolgen zijn niet te vinden in het ontwerp van een klimaatakkoord! De landbouw vernielen staat wel in het akkoord maar dat er 60.000 tot 120.000 ha industriedaken braakliggen en geschikt zijn voor zonnepanelen daar staat niets over in het klimaatakkoord. Oftwel er is niet nagedacht over de gevolgen. De landbouwgronden zitten in een spanningsveld met uitbreiding woonbebouwing, wegen en spoorwegen aanleg, industrieterreinen en natuurgebieden. (Oppervlakgebruik voor Woningbouw vind zeer inefficiënt plaats. Landbouwgrond wordt geplundert) Zowiezo wordt veel te veel grond onttrokken aan de landbouw ten behoeve van de woningbouw. Eigenlijk daarbovenop komt nog de druk op de landbouw van de weersinvloeden, stormen, heftige regens, lange periode van droogte, en boertje pesten, etc. Goede landbouwgronden, beginnen schaars te worden maar zijn wel het kostbaarste bezit van Nederland daar dient uiterst zorgvuldig mee te worden omgegaan. **Wij eten met z'n allen nog steeds van het land.** Of we gaan nu zonnepanelen eten en beleggen met een dikke laag wind. We zitten er warmpjes en verlicht bij maar lijden wel honger.

De gevolgen: Teruglopen benodigde voedselgronden, vernielde biodiversiteit, stijgende voedselprijzen, minder natuur, sciencefiction landschap, trieste omstandigheden boerengezinnen.

- CO2 heffing. Prima dat gaan we doen!. Te beginnen bij de mens. De mens ademt zuurstof in uit lucht en CO2 weer uit. (1kg CO2 per dag) Dat doen we 24 uur per dag x 365 dagen in het jaar x 17 miljoen mensen. Dat is dus 365 kg/pp/a. Voor Nederland is dat 6,205 Megaton.CO2/a. Dus we beginnen te betalen per persoon een aantal centen per kg voor onze uitstoot. Nu neem ik even aan dat onze groene mensen en milieurakkers allemaal een verwarmingsketel thuis hebben die gaan we ook belasten met de CO2 belasting. Ik neem ook aan dat vele groeners en milieumensen een auto hebben die gaan we dan ook belasten naar km en uitstoot. Daarna niet te vergeten het vrachtverkeer en de spoor en waterwegen. Daarna komen de bedrijven en winkels en instellingen waar we allemaal onze boterham verdienen en hun keteluitstoot wordt ook belast. Wij gebruiken allemaal veel stroom die komt uit de vervuilde centrales die gaan we dan ook belasten. De 41 vuilverbrandings installaties niet te vergeten. Wat overblijft zijn de 10 grootste industrieën in Nederland die heel veel CO2 uitstoten en dat blijkt maar 18% van het totaal te zijn. Of we betalen allemaal CO2 belasting of we betalen niets. Dat extreme geroep van de "vervuiler betaald" geldt voor ons allemaal. Dus hou op om een paar bedrijven de nek om te draaien, verbeter de wereld begin bij jezelf of wees stil!

De gevolgen: Er wordt geen CO2 uitstoot mee teruggedrongen. Iedereen betaalt veel geld naar rato en waar blijft dat geld? Door de overheid zijn geen energieschonende projecten genoemd.

- **NRC nieuws: Dragen mensen bij aan het broeikaseffect met ademen?**
Gelukkig, Anneke. Je hoeft je adem niet in te houden. De huidige wereldbevolking van 6,5 miljard mensen ademt wel meer kilo's CO₂ uit dan dat kluitje oermensen van vroeger. Maar de totale hoeveelheid CO₂ in de biosfeer blijft gelijk.
„Neem een bloemkool”, zegt Catrinus Jepma, hoogleraar Energie en Duurzaamheid aan de Rijksuniversiteit Groningen. „Een bloemkool bindt net als iedere andere plant koolstof uit de lucht.” Die koolstof haalt de bloemkool door fotosynthese uit koolstofdioxide. De koolstof (C van Carboneum) wordt opgeslagen, de zuurstof (O₂ van Oxygenium) wordt weer vrijgegeven. Jepma: „En mensen combineren de koolstof uit een opgegeten bloemkool met de zuurstof die ze inademen. Daarbij ademen ze koolstofdioxide uit, net als dieren. **Zo ontstaat een kringloop van biobrandstoffen.**”

Nu is er ook al een stikstof overschot. Hetgeen niet waar is. Stikstof bevindt zich in een kringloop. Zeker, er kan op sommige plaatsen de concentratie oplopen door het verstoken van fossiele brandstoffen. Ook de landbouw doet mee, maar er is een maar. In de landbouw bevindt zich de stikstof in haar natuurlijke kringloop. Daar kunnen we beter vanaf blijven. Het is al vaker gebleken als de mens de natuur naar zijn hand probeert te zetten dan raakt de zaak vaak uit balans. Daarnaast is de stikstof dichtheid in de landbouw erg laag in vergelijking met het verbranden van fossiele brandstoffen. Er zijn twee onnatuurlijke manieren waarop er extra reactieve stikstof in de bodem komt: industriële stikstofbinding en de verbranding van fossiele brandstoffen. De enige maatregel die hout snijdt bij de landbouw is het verminderen van kunstmest ten gunste van natuurlijke meststoffen.

Gevolgen: Belemmeringen agrarische bedrijven. Overheid doet niets aan zijn eigen vervuiling.

- **Biobrandstoffen en de hernieuwbare materialen.**
Er wordt veel gesproken over biobrandstof als alternatief voor aardgas. Biobrandstof is geen alternatief. Hoe je het ook wend of keert bij het verbranden van biomaterialen komt altijd CO₂ vrij. Om aan de energievraag te voldoen moet heel veel materiaal worden aangeleverd. Waar haalt men dat vandaan? Restmaterialen is prima maar als dat niet toereikend is gaan we Miscanthus Giganteus (olifantengras) en Salix Alba (wilg) aanplanten in hele grote plantages. Nog eens ettelijk duizenden km² onttrekken aan de voedselvoorziening + de nog steeds grote CO₂ uitstoot van deze materialen bij verbranding. Biomade materialen o.k. maar geen biobrandstoffen. Wie bedacht heeft dat biobrandstoffen milieuneutraal zijn moet zijn schoolgeld maar eens terug gaan halen. We kappen bomen en verbranden die in uren de weliswaar nieuw geplante bomen (1 eruit en 1 erin) doen er vervolgens 60 tot 80 jaar over om de uitgestoten CO₂ weer terug te halen uit de lucht. Hoe krom kun je het bedenken en wij trappen er allemaal in.
Gevolgen: Grotere CO₂ uitstoot dan bij steenkool en aardgas. Deze maatregel gaat altijd ten koste van biodiversiteit en landbouwgrond die nodig is om ons te voeden. Voedsel en natuur versus energie.

- **Afvalverbranding,**
Afval heet tegenwoordig geen afval meer. Afval is een product geworden die voor een grote mate van recycling in aanmerking komt. Steeds meer afvalmaterialen worden gescheiden ingezameld en verwerkt tot nieuwe produkten. Toch blijven er een aantal materialen over die moeilijk te recycleren zijn. Die gaan naar de vuilverbrandingsinstallatie. Tenminste dat denken wij. Dat zijn grote installaties 12 stuks in Nederland. Die verbranden per jaar 1 miljard m³ vuilnis. Per jaar stoten die 3 Gton CO₂ uit. Alleen Twence al 900.000 ton CO₂ per jaar. De Botlek is nog groter ca 1.300.000 ton CO₂ /a

Het gevolg van steeds betere afval scheiding is dat er steeds minder afval wordt aangeboden aan de vuilverbrander. Omdat het een geprivatiseerde onderneming (behoort

een maatschappelijke, lees overheids inrichting te zijn) betreft moet die winst maken. Onvoldoende materiaal dan maar importeren uit het buitenland. Het meest krankzinnige is dat wij de rommel van iemand buiten onze landsgrenzen opruimen en opgezadeld worden met een kolosale CO₂ uitstoot die we niet even terug kunnen sturen. (1.800.000 ton materiaal van buitenlands afval in 2016) De gevolgen zijn een zeer grote bijdrage aan de CO₂ uitstoot in Nederland waarvan de overheid wil dat we die juist terugdringen. Brutaal genoeg noemt men dit groene energie. Was de inrichting een staatsbedrijf dan gaat bij verminderd aanbod de verbrandingscapaciteit naar beneden en navenant de uitstoot. Destijds niet nagedacht over wel of niet privatiseren. (oorzaak en gevolg) Nog ingewikkelder wordt het als men de vrijkomende warmte wil benutten voor grootschalige stadsverwarming. Een teruglopend aanbod en een leveringsverplichting als het gaat om de warmte extern in te zetten. Schoner en meer efficient zou zijn de vrijkomende warmte in te zetten met stoomturbines en nagewerkt met Organische Rankine Cyclus en ter plaatse elektriciteit te produceren. Op de lange termijn is het een aflopende zaak met de vuilverbranding. Niet te verwarren met de recycle mogelijkheden van de aangevoerde stoffen. Heel brutaal en zeer misleidend is de publieks voorlichting die beweert dat de geleverde elektrische energie groen is!

Gevolgen: Misleiding omdat deze energie groen genoemd wordt terwijl ze dat beslist niet is. Een veel grotere CO₂ uitstoot dan nodig door buitenlandse vuilimport. Verkeerd gebruik van overheidsgelden, onechte subsidie.

- **Warmtenetten.**

Het gewraakte klimaatakkoord staat bol van het grootschalig uitrollen van warmtenetten. Er is niets op tegen om restwarmte nuttig in te zetten. Dat vind plaats bij veel installaties. De geproduceerde restwarmte wordt doorgaans ingezet op de plaats waar het geproduceerd wordt. Bij grote installaties gaan we over naar zg warmtenetten oftewel stadsverwarming. Over tientallen kilometers worden leidingen aangelegd die de restwarmte transporteren naar woningen en bedrijven. Een zeer inefficiënte methode. Een kostbare klus en veel brekerijen, energieverlies en overlast in de wijken. De levering van restwarmte komt van installaties en bedrijven met een hoge CO₂ uitstoot. Dus van enige milieuverbetering kan geen sprake zijn nog maar niet te spreken over het omzettings rendement van die grote installaties. Zelfs slechter omdat er meer gas of kolen of afval wordt verbrand om hetzelfde te bereiken als een HR aardgasketel ter plaatse. Voor alle duidelijkheid, aardgas is een primaire energie. De elektriciteit en de warmte uit een centrale een secundaire energie. Een veel gehoorde klacht van de gebruikers is dat ze klem zitten met de tarieven en de service. Niet nagedacht is over het hergebruik / direct gebruik van de restwarmte op de bedrijfsvloer. Bij de uitstoot met hoge temperaturen kan bv. Organische rankine cyclus worden toegepast. Simpel gezegd met afgassen van 600C° kan stoom geproduceerd worden die vervolgens een generator aandrijft. Dat levert direct elektriciteit op op de werkvloer en het totaal rendement van de installatie gaat behoorlijk naar boven. De elektriciteit wordt daardoor goedkoper. Nuon wilde biomassa (houtstukjes) gebruiken en vroeg bij het Rijk om financiële steun. Hout meestoken is voor de kolenboeren aantrekkelijk. Stroomproductie door biomassasnipperen te verbranden telt namelijk mee als **groene energie** en het rijk subsidieert dit met miljarden euro's.??? Maar terwijl de concurrenten Essent/RWE, Engie en Uniper geld binnensleepten voor stook van biomassa, kreeg Nuon het deksel op de neus. Er wordt ons burgers voortdurend een rad voor de ogen gedraaid, groene energie hoe verzin je het.

Het grootschalig uitrollen van warmtenetten.

Er is nergens beschreven van welke installaties warmtenetten uitgerold kunnen worden. Hoe groot is de dekking van de energiebehoefte door warmtenetten? De warmtenetten draaien allemaal op aardgas(CO₂uitstoot) biogas(CO₂uitstoot) verbrandingsinstallaties(CO₂uitstoot

Gevolgen: Inefficiënte systemen. Heel veel brekerijen en overlast. De energie komt op grote schaal van CO₂ producerende installaties. Afnemers overgeleverd aan de (prijs) willekeur van de leverancier.

- **Diepe Geothermie**

Onze aarde heeft een hele hete kern. De grond waarop wij leven is in feite een vrij dunne schil. De onderkant van de schil is op sommige plaatsen dunner dan elders. De warmte op die dunnere plaatsen komt binnen het bereik van mensen handen. 2000 tot 3500 m met temperaturen van 90 °C

In Nederland bevindt zich zo'n plek onder Den Haag Delft en Rotterdam. Het is een grote ovale plek op 2.500 m diepte met een temp van ca 80 tot 90 °C

Op dit moment zijn een tiental firma's bezig deze bron te exploiteren. Naast de risico's van toegevoegde chemicaliën en het hoge zoutgehalte van het opgepompte water bestaat er onwetendheid over wat er precies gebeurt bij het boren en de gevolgen daarvan, daarnaast duiken nog twee gevaren op.

1. Mettertijd het krimpen van de zandsteenlaag door afkoeling van 90 naar 35 °C van het water en de zandsteen. Gevolgen bodemverzakking en mogelijke aardbevingen.
2. Met veel boringen in een klein gebied is de vraag hoe snel koelt de bron af omdat we allemaal (12 boorputten in het Westland) met grote hoeveelheden water uit dezelfde (badkuip) zandlaag lurken. Anders gezegd hoe lang duurt het voordat de afgekoelde zandlaag geen warmte meer levert en weer op de oude temperatuur is opgewarmd door de aarde? Wat weten we van de warmtegeleidingscoëfficiënt van zandsteen op die grote diepten? Men is wel een warmte leveringsverplichting aangegaan.

Men weet niet precies hoe groot het warmtegebied op ca 2500 meter eruit ziet en hoe dik die zandlagen zijn. Iemand zei; waarschijnlijk lurken we hier in het Westland allemaal uit dezelfde "badkuip", die kon wel eens een keer leegraken. Wij pompen warmwater naar boven met een temperatuur van 90°C en pompen het terug met een temperatuur van 35°C. De dichtheid, het volume van heet water neemt af als men het afkoelt. Water van 4°C heeft de grootste dichtheid. Hoe goed de warmtegeleidingscoëfficiënt is is onbekend.

Als de druk wegvalt en de grond krimpt betekent dat, dat vroeg of laat de kans op aardbevingen en bodemverzakkingen zich voordoen.

Dan krijgt het westen van Nederland te maken met Groningse taferelen.

Helemaal als het gaat om warmtenetten voor grote woonwijken. Als deze verschijnselen zich voor zouden doen is er geen overheid die de ontstane schade gaat vergoeden. De warmteleveranciers zijn allemaal particuliere ondernemingen die daar waarschijnlijk geen voorzieningen voor hebben.

Nederland moet ophouden met het peuteren in de bodem op grote diepten. Wat heeft het ons uiteindelijk gebracht? Heel veel, maar er is nu een andere tijd aangebroken om om te zien naar betere middelen. Die zijn beschikbaar.

Gevolgen: Hele dure onderzoeken. Ongewisse uitkomsten. Uitputtingssnelheid van de bronnen. Leveringsgaranties onzeker. Aardverzakkingen en risico van aardbevingen.

- **Geen gasinfra in nieuwe wijken.**

Wel een heel erg voorbarige maatregel. Wederom men heeft de gevolgen niet in beeld gebracht. Als zo'n maatregel genomen wordt is het wel zo fatsoenlijk om daarbij ook aan te geven wat de alternatieve mogelijkheden zijn. Men stuurt mensen van een eiland naar de vaste wal zonder er een boot bij te leveren. Zwemmen of verzuipen heet dat.

Wederom veel geroep over warmtepompen, elektrische verwarming, warmtenetten, die helemaal niet zijn uitgewerkt in hun techniek, consequenties voor de infrastructuur en vooral de enorme kosten. De overheid walst daar simpelweg overheen door te zeggen dat men dan maar een hypotheek moet nemen of een aanvulling op zijn hypotheek. De overheid

beslist nu even over de portemonnee van de burger. Nog beroerder wordt het voor de mensen boven de 65 jaar, die krijgen zowiezo geen hypotheek meer bij de bank. Uit onderzoeken blijkt dat onze gasinfrastructuur (de meest fijnmazige ter wereld) grotendeels geschikt is voor andere gassoorten. Gemeenten nemen klakkeloos aan dat nu de verplichting uit de wet is dat dan ook maar een verbod op moet leveren. Aardgas leidingen aanleggen in de woonwijk mag nog steeds maar er is geen verplichting. Fatsoenshalve zouden gemeenten in hun planijver de toekomstige bewoners moeten vragen wat zij zouden willen. **Gevolgen: Onhaalbaar en onbetaalbaar voor de burger. Op dit moment onhaalbare alternatieven tot geen alternatieven.**

- **Oude wijken van het gas af.**

Een wel heel vreemde maatregel, eigenlijk een paniekmaatregel. Bestaat er een angst dat het bestaande gasnet ergens anders voor gebruikt kan worden of is men bang voor de terugkeer naar aardgas. Een verklaring wordt niet gegeven. Als ook nog de leidingen de grond uit moeten dan zijn de kosten en de overlast niet te overzien. Bijdrage aan het milieu /CO2 reductie/energie besparing, 0.

Waar zijn de alternatieven? Die worden er niet bij gegeven. De overheid roept wel "haalbaar en betaalbaar" maar hoe dan wel.

Al met al een zeer voorbarige en totaal onnodige maatregel daar de bewijzen er zijn dat ons gasnet geschikt is voor andere gassen.

Gevolgen: Onbetaalbaar verwijdering van het gasnet. Geen alternatieven in beeld. Grote onzekerheid bij de bewoners. Levert geen enkel milieubijdrage of CO2 reductie op.

- Als Nederland wil voldoen aan de Parijse akkoorden en men wil dat bereiken door "all electric" te worden dan zijn de consequenties heel veel zonnepanelen PV en heel veel windmolens. Zonnepanelen vragen veel oppervlak om dezelfde capaciteit te bereiken die we nu hebben dan dient 4000 km² kostbare landbouw grond opgeofferd te worden, geen ha. nee km². Legt men de hele provincie Zuid Holland vol dan is dat niet genoeg samen met Noord Holland en Utrecht komen we aan de 4000 km². Ziet u het voor u? Geen weiland meer te bekennen, het groene hart is verdwenen. De Utrechtse heuvelrug een kaalslag. De duinen liggen helemaal vol met als kunstmatige aanplant van de Hoek tot aan Den Helder een paar duizend windmolens van 190m hoog.

De doelstelling halen met windmolens is ook een utopie. We spreken hier over het huidige elektriciteits gebruik in Nederland zonder de verwarmingsvraag door gas. Dat getal is 155.000.000.000 kwh/a Die moeten we gaan leveren.

Een 10MW windmolen 10.000kW levert per jaar bij een aantal vollast draaiuren van ca 2600. $10.000 \times 2600 = 26.000.000 \text{ kwh}$ Dat deel je door productiefactor van zo'n molen van 30%. Dan wordt de levering 7.800.000kwh. Delen we de 155.000.000.000kwh door 7.800.000. Dan hebben we in Nederland 19.900 windmolens nodig a 10MW. om de capaciteit te halen. Die kan men niet langer wegstoppen in uithoeken van Nederland (Drenthe en Groningen) en het westen schonen. Aan zee dus bij de westelijke provincies waait het gemiddeld harder en vaker dan in het binnenland, ergo, in Noord Holland / Zuid Holland / Utrecht / Zeeland komen 3 windmolens van 10 MW/stuk / per km² te staan. Ziet u het voor U, dat heet dan met recht horizonvervuiling. Daarnaast moeten de energiecentrales standby blijven staan om bij windstilte en zware bewolking voldoende stroom te leveren.

Gevolgen: Het groene hart van Nederland is verdwenen. De duinenrij van Hoek van Holland tot Den Helder staat vol met molens. De Zeeuwse kustlijn onherkenbaar. De vogelstand

bedrijft, onaanvaardbare geluidsoverlast En dan nog halen we de doelstelling niet. Lage bijdrage aan duurzame energie.

- Hout en bosbestand in Nederland. Wij hadden toch een groot probleem met CO₂. Wij verbranden het bio materiaal voor de energie en de vrijkomende CO₂ vangen we af en stoppen het diep onder de grond. Alsof dat geen energie en heel veel geld kost.

Om te onderstrepen wat levende bomen doen, positief bijdragen aan een gezond milieu, hier een paar cijfers uit "Natuur, Bos, Landschap" Het Nederlandse bos absorbeert jaarlijks **2,9 miljoen ton CO₂**. Er is qua CO₂ opslag winst te boeken op 4 fronten.

- Meer bosaanplant (zoals afgesproken in het Actieplan Bos en Hout tijdens de klimaatconferentie 2016) 100.000 ha.
- Klimaat slim beheer van bossen.
- De levensduur van hout in de keten verlengen.
- Een direct ingaand landelijk kapverbod (AmvB) via alle Provincies en Gemeenten.

Wij gaan ongelooflijk verkwistend om met bio materialen. Gras, planten, struiken bomen dat zijn onze groene longen. Wij willen allemaal gezond leven in een gezonde omgeving. Dan hebben wij biomassa (brandstof) die voor **energie opwekking** gebruikt wordt niet meer nodig. Meer dan genoeg alternatieven. Er wordt op dit moment veel teveel gekapt. Per jaar verdwijnt er 3036 hectare bos en er wordt 1686 hectare aan nieuw bos aangeplant. Dat meldt de site NatureToday donderdag. Bossen spelen een grote rol in het tegengaan van klimaatverandering doordat ze CO₂ opnemen. Het totale oppervlakte aan bos in Nederland is sinds 2013 **jaarlijks** met 1350 hectare afgenomen. De aanplant van nieuwe bomen weegt niet op tegen de hoeveelheid bos die wordt gekapt. Van het totale bodemgebruik in Nederland door bos en natuur beslaat dat slechts 4.901 km² ten opzichte van het totaal 41.500 km². Er is nog heel veel ruimte om bomen en bos aan te planten op allerlei plaatsen. De belofte 100.000ha aanplant door premier Rutte is 1000km². Dat betekent bij aanplant een CO₂ absorptie, cq vermindering van 590.000ton CO₂.

Gevolgen: Op dit moment een continue terugloop in het bomen / bosbestand. Bij het uitvoeren van het door Rutte ondertekende plan (100.000 ha.) een positieve bijdrage aan het terugdringen van de CO₂ hoeveelheid in Nederland met 590.000 ton CO₂.

- Hoe de burger wederom kind van de rekening is. Er is niets mis met de elektrische auto. Een geweldige techniek en nog schoon ook. Tenminste dat had u gedacht toen u € 45.000, euro uitgaf. Met een huidig aantal van 58.000 rijdende personenwagens een aardig aantal. De elektrische auto is op dit moment echter een grote smeerlap. We spreken niet over dure accu's of zeldzame materialen voor onderdelen. We spreken over het gebruik van deze op zich mooie techniek. Waar komt de stroom vandaan die de auto aan drijft? Grotendeels ja het overgrote deel uit het stopcontact. Jammer voor de elektrische auto maar hij vervuult meer, stoot meer CO₂ uit dan een diesel of benzine auto. Diesel en benzine brandstof zijn namelijk primaire brandstoffen en onze elektriciteits centrales leveren secundaire "brandstof" energie. De centrales werken met een rendement van 40 %, die gooien 60 % aan warmte weg. Om te vergelijken verbruikt een elektrische auto, indirect, 2 maal zoveel CO₂ uitstotende brandstof als een diesel of benzine auto. Dat stopt pas als de energiecentrales echte groene stroom gaan leveren en niet eerder.

Gevolgen: De zware subsidie die wordt gegeven op elektrisch rijden wordt betaald door de andere autobezitters. De komende jaren steeds meer CO₂ in de lucht bij het toenemen van de aantallen elektrische auto's.

- **Airconditioning:**

Er zijn al heel veel airconditioning installaties geïnstalleerd in de loop van de jaren. Deze apparaten vreten veel stroom, koelen de lucht af en doen vervolgens weinig aan de kwaliteit van het binnenklimaat. Op dit moment worden we allemaal schrik aangejaagd door de opwarming van de aarde. De afgelopen periode met temperaturen tot 40 graden Celsius versterkt die angst.

Op grote schaal worden airco's aangeschaft, daarnaast veel ventilatoren die zogenaamd verkoeling brengen maar dat niet doen. Het elektriciteits gebruik stijgt enorm. De huidige warmtepompen en airco's kunnen ook koelen. Die ontwikkeling gaat ook snel. Samen met de airco's stijgt het stroomgebruik buiten proporties. Kunnen de centrales dat nog wel aan? En voor hoelang?

Al lang bekend is het fenomeen dat onder onze voeten de bodemtemperatuur 10 tot 12 graden is. Met die temperaturen kunnen we uitstekend koelen zonder energievretende airco of warmtepomp.!

In het klimaatakkoord is daar niets over te vinden. (zie ook het boek "Het klimaatakkoord Verhoord")

Gevolgen: Veel dure brekerijen. Hoog stroomgebruik. Meterkast aanpassing. Netverzwaring. Tochtverschijnselen. Droge lucht. Slechter binnenklimaat.

Tunnelvisie!

Kenmerkend voor zo'n cyclus(energietransitie) waar veel innovatieve projecten doorheen gaan, is dat de projectorganisatie informatie, die niet in de kraam van pas komt, opzij geschoven wordt en dat in alle rapporten naar de conclusie toegewerkt wordt en dat het project fantastisch is. Het voorgestelde klimaatakkoord!

Dat is een misdaad tegen de menselijkheid in milieu opzicht, gezondheid en de financiële haalbaarheid voor grote groepen Nederlanders.

Lees goed we hebben het hier over de gevolgen en de prijs daarvan wordt betaald door en over de rug van de burger.

Overheid wordt eens wakker. Vaar een andere koers.!

Met vriendelijke groeten,

Ing. Henri Ossevoort
Energie en milieu specialist.

